



# ILUSTRIRANI

# GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8-<sup>00</sup>, ZA DIJAKE KRON 6-<sup>00</sup>; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10-<sup>00</sup>, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13-<sup>00</sup>

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. \* 2. SEPTEMBRA 1915 - IZHAJA VSAK ČETRTEK \* ŠTEV. 1.



Zemljevid italijansko - avstrijskega bojišča.

Boji pri Col di Lana, ☉ Na koroški meji. ☉ Dovažanje municije na višine. ☉ Tirolski strelci. ☉ Avtomobili za ranjence. ☉ Na Brezjah. ☉ Padli junaki. ☉ Boji na severu itd.

## Bitka pri Waterloo-u.

Spisal A. L. Kieland, poslovenila Berta Vitek.

1.

Ker ni le že samo po sebi zabavno, če je človek zaljubljen, temveč se sklada morda z dostojnostjo in z običaji in ker se ga ravno tako človek reši, kakor lahko zagazi v posebno razmerje, ki ga imenujemo zaroka — da, potem ni prav nič

»Ostani zdrava toliko časa, moje dete!« je odvrnil globok moški glas.

Ivan se je počasi ozrl, zakaj bil je zelo vroč dan. Zapazil je starega vojaka v črni, zapeti suknji, ki je nosila na levi strani red mečev; ruto, ki je bila neverjetno mnogokrat ovita okoli vratu, svetlo skrtačen klobuk in svetle hlače. Gospod je kimal gospodični, ki je odhajala proti mestu, in nadaljeval svojo pot proti nasipu.

dobra gospodinja in gotovo je tudi brez matere.

To je za trdno sklepal, treba mu je bilo samo dognati: prvič, kje stanuje, drugič, kaj je, in tretjič, najbolj važno, kako bi se seznanil.

Truden je že bil, ko je lepa dama izgubila skozi velika vrata, z nekim posebnim zadovoljstvom je bral na hiši št. 34, stopil je nato še par korakov dalje, da bi premotil slučajnega opazovalca, naslonil se na cestni svetilnik in si oddahnil.

Ivan je bil prav gotovo truden, vendar so njegovi pogledi sledili oddaljajoči se deklici. Bila je majhna, ljubka in gibka.

To je bila v njegovih očeh velika prednost. Po par korakih se je dama obrnila; očitno je hotela še prikimati staremu častniku, toda čisto slučajno je zadel njen pogled Ivana.

In slednjič se je zgodilo, česar je zaman toliko časa čakal: kri mu je začela divjati,

Kakor rečeno, bil je vroč dan; Ivan se je potil. Obleka je bila zaprašena. Samemu sebi se je moral smejeti, ko je tako stal, si brisal obraz in tilnik, popravljaj ovratnik, ki je bil ves mehak od potu. Toda ta smeh je imel na sebi nekaj blaženega. Ni videl nič, ni slišal nič, zatopljen sam vase je polglasno dejal sam pri sebi: »Ljubezen vse pretrpi, vse prenese.«

»In se močno poti!« je dejal majhen, debel gospod z belim telovnikom.

»Ah! — ti si — striček!« je dejal precej malomarno.

»Seveda,« je odvrnil stric Frederik, »zapustil sem svoj prostor, ker bi rad ubranil, da se mi ne spečeš. Pojdi z menoj!«

Povlekel je nečaka za seboj; ta se je obotavljal: »Ti stric, ali veš, kdo stanuje na številki 34?«

»Ne, moj Bog, tega ne vem, toda pojdiva vendar v senco!« je dejal stric Frederik; zakaj dveh reči ni mogel trpeti: vročine in smeha. Prve ne radi svoje obsežnosti, zadnjega pa radi vzroka, ki ga je imenoval z besedo »nagnjenje k nezavesti.«

»Sicer,« je dejal, ko sta prišla v senco in je držal nečaka krepko za roko, »sicer pa dobro vem, kdo stanuje na številki 34, če prav pomislim — to je vendar stari kapitan Šrape.«

»Ali ga poznaš?« vpraša napeto Ivan.



Boji pri Col di Lana. Naši vojaki vale kamenje na italijanske alpine.

čudno, če se je nečak Ivan čutil nesrečnega. Kajti niti prav nič ni bil zaljubljen.

Dolgo je hodil okoli in čakal, da bo prišlo nad njega kakor vihar; zakaj po sodbi vseh izkušenih ljudi je to najbolj pravilna oblika ljubezni, to se pravi, resnične ljubezni. Toda ker le ni bilo nič in je on sam bil študent že eno celo leto, si je dejal sam pri sebi: ljubezen je loterija; kdor hoče dobiti, mora staviti. Sreči je treba ponuditi roko! — kakor seglasi v oglasih.

Zato se je pridno ogledoval in natančno pazil na srce. — —

Kakor ribič, ki ima trnkovo vrvico ovito okoli kazalca in pričakuje najmanjšega sunka — tako je vsakrat pridržal Ivan sapo, ko je zagledal mlado damo: če ne bo občutil kmalu oni čudovitoposebni sunek, ki spada — kakor znano — k pravi ljubezni; oni sunek, ki naenkrat požene vso kri k srcu in že drugi hip vso v glavo in v obraz, da zardijo zraven še lasje in ušesa.

A ni hotelo ničesar na trnek; njegovi lasje so bili sicer nekoliko rdeči, kajti rujavi pravzaprav niso bili, a njegov obraz je ostal vedno še enako blede in enako dolg.

Ubogri ribič je bil že truden, ko je taval nekega dne k trdnjavi. Sedel je na klop in z zaničljivim obrazom motril nekaj vojakov, ki so utrjevali svoje ude z ne navadno vajo: čisto na solncu so stali na eni nogi in se obračali, da bi jih solnce ožgalo od obeh strani.

»Neumnost!« je dejal nečak Ivan in pljunil, »to je predraga šala za našo malo deželo.«

»Z Bogom, na svidenje!« je dejal za njim ženski glas.

kakor se spodobi, sapa mu je pojemala, glava ga je pekla, po hrbtu mu je lezel mrz, roke so se mu potile — kratkomalo: vsi znaki, ki razodevajo po sodbi pesnikov in izkušenih pisateljev pravo, pristno, resnično ljubezen.

Zato ni smel izgubljati časa. Naglo je pograbil za rokavice, palico in čepico, ki so ležale na klopi, ter jo je udrl za damo, kar počez skozi trdnjavo.

Medtem ko sta tako šla v določeni razdalji, zdaj na istem tlaku, nato spet na nasprotnem, je Ivan imel dovolj časa, da je premišljal.

Kar se tiče zaljubljenosti, je bil na jasnem. Znaki so bili očitno na dlani, vedel je, da je ujet, omrežen po pravi, pristni ljubezni — in bil je srečen. Da, tako srečen, da je pozabljal in odpuščal vse sunke, tihe kletve in udarce, ki morajo nujno zadeti človeka, če drvi po obljudeni cesti in motri samo eno piko pred seboj.

Ne! — Kar se tiče ljubezni, je bil na jasnem, zato je izkušal uganiti zemeljske razmere svoje drage. Da je že njegova, o tem ni dvomil. Uganiti ni bilo težko: šla je s svojim starim očetom na izprehod, naenkrat je videla, da je že čez poldne, voščila za kratek čas: »Z Bogom!« in je šla domov, da bi pripravila kosilo. Zakaj brez dvoma je bila



Avstrijska patrolja na koroški meji.

»Da, nekoliko; kolikor ga pozna pol mesta, ker hodi vsak dan na trdnjavo na izprehod.«

»Da, tam sem ga tudi jaz videl,« je dejal Ivan. »Zdi se po svojem nastopu jako zanimiv stavec. Zelo bi bil vesel, če bi mogel govoriti z njim.«

»Ta želja se ti prav lahko izpolni; treba ti je samo kje na nasipu risati v pesek, pa pride.«

»Pa pride?« je dejal Ivan.

»Da, potem te ogovori. Toda ti moraš biti zelo previden: nevaren je.«

»Ka — kaj?« je vprašal Ivan.

»Da, potem te ogovori. Toda nekoč me je skoraj umoril.«

»Ah!« je rekel Ivan.

»Da, s svojimi povestmi — — razumeš.«

»O!« je dejal Ivan.



Dovažanje municije na višine.

»Ima namreč dve zgodbi;« je nadaljeval stric Frederik, »prva traja dober pol ure in se nanaša na vojaške vaje v Šonu. Druga pa: bitka pri Waterloo-u, traja včasih tudi poldruho, da, celo dve uri; — to sem že trikrat slišal,« in stric je globoko vzdihnil. (Dalje.)

## „Brkec.“

Bilo je grozno...

Sovražnik je hotel za vsako ceno prodreti. Streljal je divje, brezupno, strašno: kot debela toča iz pravljic so padale granate in šrapneli in iskali naše baterije, ki so bile dobro krite... Padalo je na njive, na vrtove, na hiše, ki so zijale, visele, posipavale se v lastne groblje.

Že zdavnaj ni bilo nobenega človeka več v tistih hišah. Peljali so s seboj vse, kar so mogli, in šli z zaupanjem v srcu — junaki! — zakaj vedeli so dobro, da morajo doprinese to žrtev, da se rešijo smrti.

Ko se je približal mrak — nekega dne, ko je bil oblačen dan in soparen — so strelj postali redkejši in so malodane popolnoma utihnili. Kaj mislijo?... Da smo uničeni?... Z napeto pozornostjo smo sledili vsemu. — Kar zapazim naenkrat za živim plotom dekljičo glavico, ki se je pa v hipu zopet skrila. Zdelo se mi je, da sem videl bajno bitje, nekakšno vilo. Skoraj me je bilo groza.

Kaj dela ta dekljiča tu in ob tem času in teh bojih? Ali je izgubljeno bitje, ki je zašlo?... Ali je vohunka, mala in prefrigana vohunka celo? Saj ni mogoče; ta osemletna dekljiča s črno glavico!...

Sedaj, ob tem času?...

Zopet sem jo zagledal nekoliko dalje ob plotu. Oprezovaje in tiho je šla naprej, kot bi se bala, da je kdo ne vidi. Temna oblekca je bila prašna in raztrgana. Včasih se je dvignila, da so zasijale njene oči, pa se je spet upognila in se skoraj plazila, proti hišam, čez polomljeno drevje, izko-



Tirolski strelci iznenadijo in ujamejo bersaljere.

pane jame, kamor lahko prileti granata vsak trenutek, kamor so padale cel dan. Opozoril sem tovariša: »Glej!«

»Pojdiva, slediva ji!«

Šla sva previdno in tiho. Plazila se je mimo koruzne njive. Preplezala polomljeno drevo, se pretaknila skozi plot in na oni strani plota so bile že hiše. Videla sva natančno, kako se je zdaj zravnala in obstala na mestu kakor uklenjena ter dela rjavi ročici na obraz. Ali jo je tako pretresel pogled na razbiti dom? Potem se je zopet ogledala, sklonila se do pasu in šla do prve hiše ter se plazila skozi razbita vrata, čez nasuto kamenje v notranjost: v svojo domačo hišo.

»Po drugi strani uteče.«

## PODLISTEK

### Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

»V njegovih ‚Izpovedih‘ lahko berete o najbolj čudežnem zgledu zvestobe in resnicoljubnosti, o katerih je sploh kdo poročal. Ta dokazuje, da postajajo ljudje tem brezobčutnejši in sirovi, čim bolj napreduje kultura, dokler ne postaneta hinavščina in nezvestoba priznani čednosti družbe. In čim niže se gre, tem podobnejši so ljudje Bogu, in to gre tako dalje, dokler nista pes pa konj, kakor rečeno, krona stvarstva.«

Stari duhovnik je molčal. To je bil čuden govor. Gospod Hamerton ga je ostro opazoval s pol zaprtimi očmi, v katerih se je jezno bliskalo.

»Mislim,« je končno dejal oče Cosgrove. »Ne,« je prenehal, kakor bi bil hotel že pritrditi, a se je zdržal. »O teh rečeh bi jaz sploh ne smel razmišljati. To sega čez moj razum.«

»Toda ne čez Vaše izkušnje!«

»O, seveda, seveda! Vsi ljudje so dobri in plemeniti. Opazujte samega sebe! Nikdar prej me niste videli, in vendar me povabite v to krasno hišo in se razgovarjate, kakor bi bil Vam enak.«

Gospod Hamerton bi se bil rad ob tej naivnosti nasmejal. Kaj takega se mu še ni primerilo. Toda smatral jo je za presno; tudi on je bil preveč osupnjen.

Nastal je mučen molk. Nato je dejal oče Cosgrove s triumfirajočim obrazom, kakor bi mu bil kar naenkrat prišla nova misel:

»Jo že imam. Ker ste ugledni, bogati in nadarjeni z duševnimi vrlinami, so Vam ljudje zavidni. Če bi nič ne imeli, bi Vas ljubili. Poglejte mene. Nimam niti preizbornejšega mesta, niti talentov. Niže sem nego večji del ljudi, in ti me gledajo od zgoraj ter me imajo radi. Nimam denarja,

nimam posestev, samo par knjig in to staro obleko. Zato me radi ničesar ne morejo zavidati. Če pa imate vse, kar človeku poželi srce, se ne smete pritoževati, če tudi ljudje hočejo imeti svoj del.«

»Toda moj pes in moj konj nočeta ničesar,« je odvrnil gospod Hamerton. »Zadovoljna sta, če mi moreta biti naklonjena, kolikor jima je mogoče, samo radi mene, in ne raditega, kar imam.«

»To je res, to je res. Vse je dobro, vse, kar je dobri Bog ustvaril.«

»Izvemši ljudi!« je ponovil gospod Hamerton.

Stari duhovnik je zmajal z glavo in se dvignil, da bi odšel.

»Kaj neda, boste še prišli?«

Oče Cosgrove je molčal in ni vedel, za kakšnega človeka naj smatra tega čudnega moža.

»Morda me boste spoznali za kaj drugega nego pričakujete. Pridite radi župljanov.«

»Pridem,« je dejal oče Cosgrove in odšel.

»Trenutek,« je dostavil gospod Ham-

»Ne more,« je pojasnil tovariš. »Na oni strani nima ta hiša ne oken, ne vrat. Čakajva!«

Čakala sva kakih pet minut, da se je prikazala deklica zopet na vratih in šla ob steni do drugega ogla in klicala plašno, polglasno: »Brkec, Brkec!«

»Išče nekoga.«

»Pst!«

Vrnila se je nazaj v hišo, razdrto, zapuščeno. Slišalo se je zopet isto, nekoliko glasnejše klicanje iz nje. Ko se je zopet prikazala, je bila objokana, hotela je naravnost, odkoder je bila prišla.

Ustavila sva jo. Prestrašila se je silno, da je vsa zatrepetala in se skoraj sesedla na tla, ter glasno zajokala.

»Nič hudega! Samo povedati moraš, ko ga iščeš.«

»Brk-caaa...« je dejala v joku.

»Kdo je Brkec? Tvoj brat?«

»N-ne! Naš m-maček je...«

»Takooo!« sva se zavzela. O varanju ni bilo govora; zasmejala bi se bila. Čudovita deklica, prava junakinja!

»Pa odkod si prišla!«

»Od daleč... Pri teti sem bila... Saj pri nas so tudi vojaki... Mame ni pri teti, jaz sem sama pri njej... Pa smo bili Brkca pozabili... Šla sem ponj... Tako je jecljala v krčevitem joku.

»Ali ga imaš rada?«

»Da ga ne hodo Lahi ubili,« je šele zdaj končala. »Moj je bil.«

»Tiho bodi. Brkca ne bodo ubili... Še domov je morda prišel ta čas. Če ga pa mi dobimo, ti ga pošljemo. Kako ti je pa ime?«

»Anka.«

Deklica je prenehala

jokati in pogledala zaupno, zvedavo. —

»Nocoj boš pri nas, Anka, ker je pozno.«

»Pa če boste videli Brkca...« Dekle je bilo že naše.

»Če ga bomo videli, pošljemo ti ga. Res. Ali se nas kaj bojiš?«

»Nič. Lahov se bojim...« Obrisala je obraz in gledala živo, skoraj veselo. Čudovita deklica, drzna in pogumna!

To je bilo veselje, ko sva jo že po temi pripeljala v naš skriti stan. Nihče ni hotel verjeti resnici, vsakdo jo je sam izpraševal in daroval, kar je mogel najti

lepega. »Pri nas mora ostati Brkec!« so dejali. »Polkova hči!« so klicali drugi. Ni hotela pri nas ostati; ko so jo klicali Brkec, se je pa smejala... Drugi dan smo jo s spremstvom poslali k teti...

Brkca nismo dobili. Zdivjal je morda in pobegnil proč v grmovje, v goščo ali se skriva na njivah, če ni mrtev. Mi pa »praskamo« Lahe, da jim dokažemo, kako je nam vsem od prvega do zadnjega ljuba naša zemlja, vsaka živalca in travna bilka in je nočemo izpustiti, kot oškropljeno s krvjo.

\*\*\*\*\*



Avtomobili za ranjence na italijanskem bojišču.

berton. »Vi morate še videti mojo adoptivno hčerko.«

»Naj pride gospodična Claire za hip,« se je obrnil k služabniku.

Claire Moulton ni bila v tistem času mnogo več kot otrok; bila je nekaj malo starejša ko petnajst let. Toda s svojimi črnimi lasmi in očmi se je zdela nekaj starejša. Navzela se je vseh lastnosti mlade gospodinje: mir, samoobvladanje; često ji ni primanjkovalo samozavesti. Njeno veliko lepoto je še povečalo ali tudi, kakor so menili nekateri, zmanjšalo hipno vzplapolanje njenih velikih oči, kar je bilo lahko znamenje ponosa, temperamenta ali pa ženjalne nadarjenosti. Ko je prišla, se je ravno lahko videl ta čudoviti blesk. Nikdar še ni govorila s katoliškim duhovnikom in od svoje angleške vzgojiteljice se je bila navzela vseh mogočih ostudnih predsodkov o vsem, kar je katoliško. Vrgla je naglo pogled na očeta Cosgroveja; vendar se je poklonila, ko je njen oče dejal: »Claire, rad bi te predstavil gospodu Cosgroveju!«

Oče Cosgrove ji je v preprostem, prijaznem načinu ponudil roko. Zdelo se je,

da je bila za hip presenečena, nato je dvignila roko duhovnikovo in jo z veliko resnostjo pritisnila na ustnice. Gospod Hamberton ni mogel vsled presenečenja izgovoriti niti besedice.

In ko sta ravno isti večer pred večerjo stala v sobi pred kaminom, jo je nenkrat vprašal:

»Claire, zakaj si poljubila roko staremu duhovniku?«

»Ker je dober mož in sam ne ve,« je odvrnila in mu otroško zaupno zrla v oči.

»Mene nisi še nikdar poljubila!« je očital gospod Hamberton.

Oklenila se je njegovega vratu in pri-tegnila njegov obraz k svojemu.

»Tudi ti si dober mož in tega ne veš.«

Močni mož, čigar srce je okorelo vsled težkih usodnih udarcev sveta, se je spustil v tiho ihtenje. Sledila je najbolj srečna večerja, ki jo je že sploh kdaj imel.

### 13. Nov svetnik.

Znanje, ki se je tako srečno začelo, se je razvilo v neko vrsto zaupanja. Za

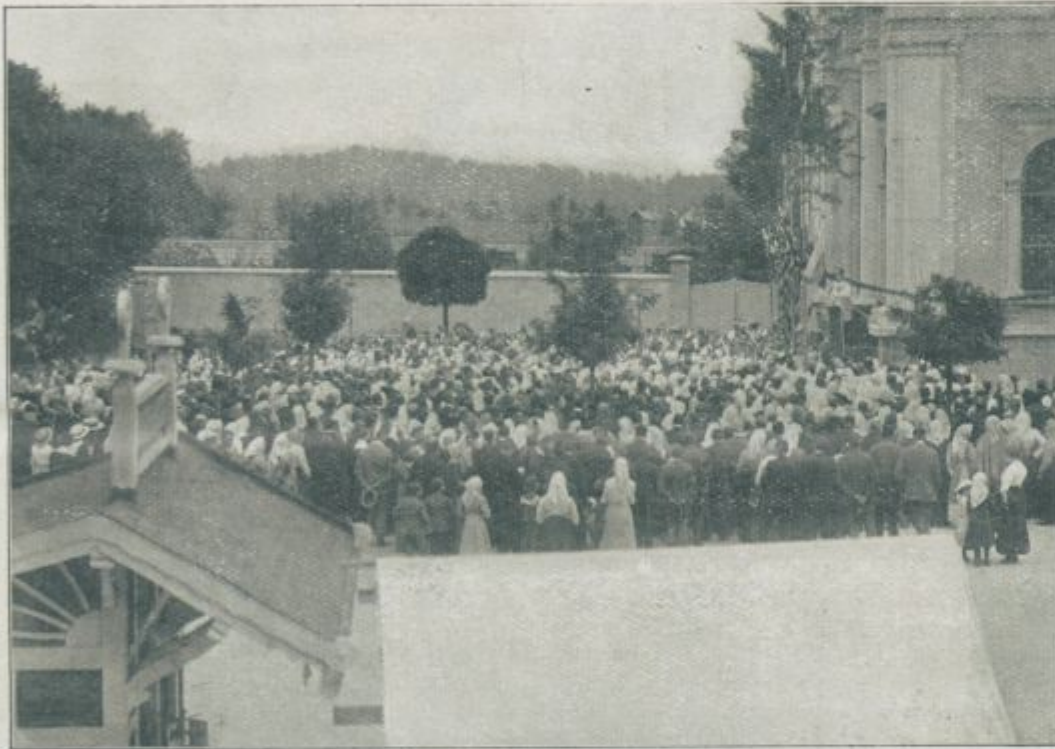
starega duhovnika ni bilo izprehodnega dneva, da ne bi sedel pri kaminu gospoda Hambertona ali se izprehajal kratko urico v nasadih, ki jih je nasadil gospod z malimi stroški in z dobrim okusom. Kakor sta bila moža po značaju in izobrazbi različna, se je vendar zdelo, da je med njima neka sorodnost. Morda je eden izravnal pogrške drugega; mogoče je gospod Hamberton videl v tem odkritem možu preprost, naraven, nesebičen značaj, ki ga je toliko časa zaman iskal v londonski družbi. Za starega duhovnika je imel ta čudoviti mož prav posebno privlačnost. Njegovi preprosti nravi se je zdelo, da je prišel s kakšnega tujega planeta, kajti tako različne so bile njegove navade, mišljenje in nazori od vsega, česar je bil dosihdob vajen. Nekateri izrazi gospoda Hambertona so ga sicer navdajali z grozo, ker so se mu zdeli brezbožni, da, celo bogokletni, a pripisoval jih je bolj nevednosti in neizkušenosti kot pa hudobni volji. Pred očmi je imel bogato protiutežje za vse pomanjkljave in pogrške, ki so lepeli na značaju gospoda Hambertona: »Pušča se je razcvetela kot roža.«



### Narodno romanje na Brezje.

Zamolkli streli so odmevali z laškega bojišča, kjer naši hrabri vojaki zastavljajo življenje za svojo domovino, svečani glasovi zvonov so se spajali v njih bojno pesem. Iz vseh slovenskih pokrajin, celo iz krajev čisto pred sovražnikom, je povzdignil Slovenec svojo misel in podal se je, podal pred Mater usmiljenja, pred Kraljico nebes in zemlje in Pomočnico kristjanov.

Neštete množice žensk, otrok in sivolasih starčkov je vzelo romarsko palico v roke, da izprosi zdravja in moči junaškim branilcem na bojiščih, da izprosi blagoslova na našo slovensko domovino in širno Avstrijo. Dan velikega romanja je bil tudi dan slovesnega poklona presvetlemu cesarju. Molilo je naše ljudstvo, ko je poslalo svoje najboljše v boj za svojega vla-



Romarji na Brezjah: Pridiga pred cerkvijo.

darja, v molitvi se je spominjalo Nj. Veličanstva ob rojstnem dnevu in molilo za končno zmago avstrijskega orožja pri Kraljici vojnih trum. Slovenski narod ne pozna druge poti; ob vsaki priliki, naj bo veselje, naj bo žalost, hiti zaupati svoja najsrčnejša čuvstva svoji Materi, izroča svoje prošnje Mariji.

Marija, pomagaj!

Iz dalje so grmeli topovi, in čim glasnejša je bila njihova pesem, tem silnejša in prisrčnejša je bila molitev romarjev. Narod je stal s sklenjenimi rokami pred milostno Materjo in molil, molil. In ko se je vračal, je bila na slehernem licu vdanost, zaupanje, trdna vera v najboljšo Mater, v Marijo Pomočnico kristjanov.

#### † Franc Prezelj,

iz Zakriža pri Cerknem, Goriško. Bil je poklican k vojakom 26. oktobra 1914. Služil je pri 87. pešpolku. Komaj je prišel v Galicijo, že je bil težko ranjen dne 23. fe-

bruarja v desno nogo nad kolenom. Prenešen je bil v bolnišnico v Bielicah, a vsa zdravniška veda mu ni pomagala; izdihnil je svojo blago dušo po dolgem trpljenju dne 18. julija 1915.

Pokojni je bil priden delavec, veselilo ga je vedno le kmetiško delo. Še v bolnišnici je skrbel za domačo hišo; tolažil je mater in ji vzbujal upanje, da bodo še skupaj delali kakor poprej. — Doma zapušča žalujočo mater, tri sestre in enega brata.



Franc Prezelj,  
umrl v Bielicah.

#### † Janez Felicijan,

rojen na Kozjaku pri Doberni, star 26 let, izdihnil v bolnišnici v Budapešti v izpolnjevanju dolžnosti za domovino svojo blago dušo. Bil je miroljuben in pošten mladenič. Ko je odhajal, se je poslovil z besedami: »Saj se ne vidimo več!« Menda je res čutil svojo bližnjo smrt že pri odhodu.

Priporočamo ga v spomin!



Janez Felicijan,  
umrl v Budimpešti.

#### † Martin Mar,

(20. lovski bataljon)

rojen 8. novembra l. 1890. v Rucmancih pri Sv. Tomažu na Štajerskem, je služil, ko je izbruhnila vojna, že zadnje mesece cesarja. Namesto domov k dragim, je moral avgusta lanskega leta daleč proč od njih v Galicijo, kjer se je kot četovodja boril v velikanskih bitkah koncem avgusta in v začetku septembra. »Ne morem si skoraj misliti, da bi Vas še kdaj več videl, pa zaupam z božjo pomočjo še na svidenje,



Martin Mar,  
padel v Galiciji.

Kjer je pred nekaj leti bila še nerodovitna, pusta pokrajina, ki se je zdela še poleti vsa zimska, se je razprostirala smehljajoča planjava, blesketaje se v barvah premnogega cvetja, okrašena z drevjem; namesto beraških kajž z ilovnatimi stenami in s preperelimi strehami, obdanih s smrdljivimi kalužami zelene gnojnice, so se videli ljubke, iz kamnja zidane, z rdečimi korci pokrite hišice s prijaznimi cvetočimi vrtovi od spredaj, zelenjadni in sadni vrtovi od zadaj. Ves dan se je med šumenjem morja slišalo žvenketanje kladiva in dleta na marmorju; sikanje sopare, ki je premikala mogočne žerjave, se je zdelo kot butanje valov na peščeno obal. Potniki, ki so bili namenjeni v Glenbigh ali Waterville, so ustavili voz, si meli oči in neverno vpraševali: »Ali je to Irska?« Marsikatera blede, ocvetela deklica, ki je prišla iz Amerike na obisk, se je s solzami v očeh poslavljala od tega malega paradiža in s hudimi slutnjami pred strašnim življenjem v Pittsburgu in Chicagu gledala čez pomemni ocean.

Prikazen Claire Moulton je bila lepa,

posebna poteza na tej podobi. Dasiravno je komaj sezula otroške čevlje, je ohranila v svojem značaju neko svojevoljnost, neki otroški despotizem, kar ji je pridobilo nad navadnimi ljudmi neomejeno oblast. Radi njene gospodovalnosti so se je bali, ljubili radi njene dobrote, smehljali se vsled njene vročerkvne narave, ki je tako enačila njihovi živahnosti. Prav posebno se jim je pa priljubila, ker se jih ni izogibala, temuč jih obiskovala na domu, kakor bi ji bili enaki. Dajala je odločne ukaze in jih pomagala izvršiti; kregala je žene radi nemarnosti ali lenobe in brala možem levite, če so površno izpolnjevali svoje dolžnosti. Ko je nekoč rabil surov delavec grd izraz v njeni navzočnosti, ga je udarila po obrazu, in vsak ji je dal prav. Revež se je zelo sramoval, prišel zvečer v vilo in prosil prav ponižno odpuščanja.

Ta poteza vročerkvosti je delala gospodu Hambertonu mnogo skrbi. Pristaš je bil teorije o podedovanju in je videl, da je na njeni tako lepi in popolni podobi nepravilnost. Tapatam se je zavedel, kako jo je zamišljeno opazoval, če je brala ali

delala pri kaminu, ali se pripogibala nad svojim pisanjem in pisala ali prepisovala nenavadne verze, verze, ki so se mu zdeli zaklanjanje.

Gospod Hamerton in njegov novi prijatelj sta se pogosto zaupno pogovarjala o njej. Četudi je bil ta, kar se sveta tiče, popolnoma nedolžen in neveden, je imel kljub temu dar ostrega razločevanja — ono slutenjsko zmožnost, po kateri spoznajo otroci instinktivno, kdo jim je prijatelj ali sovražnik. Gospod Hamerton se je zato večkrat pogovarjal z njim o deklici. Ko se je razvila v dekle in se je njen značaj vedno bolj značilno in ostro izločal, se je njegova skrb povečala, zato sta se o njej še bolj pogosto zaupno razgovarjala.

Tisto nedeljo zvečer, ko je gnal gospod Maxwell živino v globel, so sedeli oče Cosgrove, gospod Hamerton in Claire okoli kamina v biblioteki. Vreme je bilo mrzlovlačno, in četudi ga niso v sobi prav nič čutili, je vendar bilo v mračnih večerih gledanje v ogenj zelo prijetno. Razgovarjali so se o raznovrstnih rečeh in govorica je nanesele tudi na generala Gordona, čigar

če ne na tem, pa na onem svetu,« je pisal tedaj svojim staršem. In res mu ni bilo dano videti več domačega kraja, 19. oktobra je padel, zadet od strojne puške v

gočni valjar zavezniških čet je zdrobil tudi to važno opirališče, nevihta naših topov je stresla tudi to jabolko v naročaj zavezniških armad. Rusi so sedaj v veliki

dasi so na jugu in na severu ogrožene umikalne črte. Ruska armada se mora nahajati v obupnem položaju, le s svojimi zadnjimi silami se ubrani velikega obkoljenja, s katerim ji preti pl. Hindenburg na severu, ko je zavzel trdnjavo Osovjec, pl. Lisingen pa na jugu. Proti Rigi se bližajo Nemci, v Riški zaliv je udrlo nemško brodovje in potopilo eno rusko torpedovko in ruski topničarki »Syvuč« in »Korejec«. Nemci so izgubili eno torpedovko, dve sta bili težko poškodovani.

Na laškem bojišču so zdaj vedno isti dogodki, vse kakor vsak dan. Napadi na tolminsko območje so se bili razvili v krvavo bitko. Lah je hotel od vseh strani zajeti Tolmin, zato je po zelo ljutem topovskem boju na naše postojanke poslal na vseh straneh pehoto k napadu. Vsi krvavi in strašni napadi so bili brezuspešni, vse naše

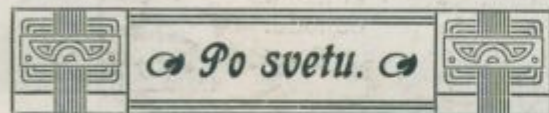


Kruppove tovarne za jeklo v Essenu.

prsi. Padli je spadal med naše najboljše mladeniče; preden je moral k vojakom, je bil član Marijine družbe in naročnik naših listov; svoji veri in narodu je ostal zvest tudi pri vojaki, kjer je bil vsa leta naročen na našega »Slov. Gospodarja«.

Rahlo naj Te zemlja tuja krije, dragi Martin!

\*\*\*\*\*



### Svetovna vojska.

Kadar so jabolka zrela, padajo sama z drevesa, temprej če jih otrese nevihta. Zadnji teden smo poročali o padcu obkoljene trdnjave Novo-Georgjevsk, kjer je skupen vojni plen zrasel na 85.000 mož in 700 topov, medtem so zmagovite zavezniške armade stiskale Ruse proti Brest-Litovskemu. Že pred tednom so bili vrženi od jugozahoda v trdnjavsko črto, prodrte so bile prve postojanke, vedno so se množili ujetniki, da znaša skupna vsota tekom zadnjega tedna ujetih mož čez 35.000. Moramo si misliti, da so pri tem zastavljali Rusi vse moči, da bi zadržali zavezniške čete, da so začeli silovito napadati celo ob rumunsko-besarabski meji, a se jim ni posrečilo, da bi preprečili padec svoje velike trdnjave Brest-Litovsk. Težki in mo-

zagati, ker imajo pred seboj velika močvirja Rokitno; armade se morajo deliti,



Palermo na Siciliji.

ime se je ravno tisti čas zelo pogosto imenovalo v angleškem občinstvu.

»Voilà un homme!« (To je mož!) je vzkliknil navdušeno gospod Hamerton. »Oče Cosgrove, sicer me Gordon ne izpreobrne k Vašemu optimizmu, toda tak mož zopet sprijazni človeka s človeštvom. Če bi bil Gordon član Vaše cerkve, bi tekli za njim vsi pobožni katoliki. Proglasili bi ga za svetnika in ga imenovali sv. Gordoni, njegovo podobo bi naslikali na stekla v cerkvenih oknih, klesali bi ga iz marmorja s čelado, mečem in oklepom, a satan — posebljenost vseh skopuhov — bi se mu vil pod nogami. Vaša cerkev je modra: pozna svoje najboljše člane in jih časti. Macaulay je splošno, kar se njegovih nazorov tiče, neumen, a o katoliški cerkvi ima pravilne nazore.«

»Ne vem, kaj naj rečem,« je ponižno odvrnil oče Cosgrove. »Nekateri naših svetnikov so bili odkriti šele po smrti, in z nekaterimi so v življenju zelo slabo ravnali. Toda tako pač mora biti.«

»Kako to? Te ga ne razumem!«

»Tudi jaz ne!« je odvrnil duhovnik, ki

se mu ni ljubilo spustiti se v pogovor o verskih stvareh z možem, ki mu izobrazba ni nadomeščala razumevanja verskih vprašanj: »Kako misli gospodična Moulton?«

»Poznam samo enega junaka in eno junakinjo,« je dejala Claire, »in njuna usoda potrjuje Vaše mnenje. To sta general Gordon in Jeanne d'Arc, Angleži smo Jeanne d'Arc zažgali; bila je v napotje in spremenili so jo v pepel. Gordonu bodo najbrž postavili spomenik, če bo še kaj prostora med svečarji in tovarnarji mila.«

»Claire mora vedno reči kaj pikantnega,« je dejal gospod Hamerton. »Ali niste še nikoli videli Gordona?«

»Ne, ne. Jaz nisem šel nikoli z Irskega.«

»Toda Gordon je bil tu. Na službenem potovanju, a imel je oči odprte in je več videl, nego bi videlo petdeset angleških državnikov v svoji neumni slepoti v dvajsetih letih. Kam si založila pismo, Claire?«

Claire je šla k mizi in vzela iz nje mapo, kamor je vtaknila vsako sliko, pesmico ali citat, ki se ji je zdel zanimiv.

»Preberi!« je dejal gospod Hamerton.

Claire je brala počasi in s poudarkom znamenito pismo generala Gordona o irskem deželnem sistemu in o njegovih predlogih za izboljšanje, ki jih šele zdaj počasi in obotavljaje sprejemajo. Dvakrat, kakor bi hotela besede še bolj vtisniti v spomin poslušalcev, je brala sledeče:

»Na koncu moram omeniti, da so razmere pri naših rojaki v krajih, ki sem jih imenoval, po vseh poročilih in po mojem lastnem opazovanju slabše kot sploh kje pri drugih narodih. Ti ljudje so ljudje kot mi; oni so neverjetno potrpežljivi, zraven pa tudi v brezmejnem in obupnem položaju; izstradali se bodo in žive v kajžah, kamor bi mi niti živine ne vgnali. V Bolgariji, Anatoliji, Kini in Indiji so ljudje na boljšem kot mnogi izmed njih. Samo duhovščina sočuvstvuje in lajša njihovo trpljenje in ima raditega tudi sama vpliv nanje.«

(Dalje.)

**Darujte za „Rdeči križ“!**

obrambne čete stoje kot zid in železo. Da bi predril črto, se mu ni posrečilo; Cadorna mora zaenkrat še počakati. Ker so se izjalovili napadi na Tolmin in Mrzli vrh, je poizkušal malo više pri Bovcu in Rablju, tudi tam krvavo odbit. Proti Trstu je podvzel le majhne sunke. Zelo velike uspehe ima naša težka artiljerija, ki je ob izlivu Soče razbila sovražno baterijo, pri Zagraju pontonski most. In kljub vsem neuspehom si je Italija nakopala tekem zadnjega tedna novega sovražnika. Napovedala je Turčiji vojsko, rada bi tudi pri Dardanelah dobila po prstih. Angliji se zdi škoda lastnih čet, zato hujska tuje ljudi za svoj denar v smrt.

Na Francoskem so se bili medtem krvavi boji v Vožezih. Francozom se je bilo posrečilo iztrgati Nemcem par postojank, ki so jih potem spet zasedli. Sovražno brodovje je strahovito obstreljevalo postojanke pri Zeebrügge, a ni zadalo omenjanja vrednih izgub. Ruske izgube so potrle tudi njihove zaveznike, zelo jim je pogodu, ker ameriško časopisje hujska proti Nemčiji, ker je bilo na »Arabicu« potopljenih tudi par Amerikancev.

V Dardanelah so imeli Turki resne uspehe, ker so pognali sovražnika iz zasedene postojanke.

\*\*\*\*\*

## Telefon in brzojav v vojni službi.

Prenašanje poročil je v vojski zelo važna reč. To opažamo v vseh časih in pri vseh narodih. Znano je, da so se v starem veku armade dogovarjale po brzoleh in po grmadah, ki so jih nažigale po visokih gorah. Posluževali so se pa tudi drugih znamenj. Preprosti narodi si še dandanes dopovedujejo po daleč odmevajočih udarcih na bobne. Sčasoma so postale armade večje, njihovo delovanje v vojski je postalo obširnejše in njihove naloge mnogovrstnejše. Tedaj se je začelo tudi poročevalstvo hitreje razvijati. Friderik Veliki je nekoč rekel: »Ako bi za stališče sovražnikovo vselej dobro vedeli, bi ga z dobro izvežbanimi vojaki tudi vselej premagali.« V prejšnjih časih so prenašali ustna poročila sli ali jezdec. Za pismena poročila so izborni služili golobi-pismošče. Kjer pa so razdalje vo-

mobil, aeroplan itd. Najboljši sredstvi, ki jih je iznašla moderna veda, pa sta telefon in brzojav, navadni ali pa brezžični. Pri manjših razdaljah pride v poštev tudi heliograf, ki nam pri brzojavljanju zelo dobro služi s pomočjo zrcal in svetlobnih žarkov.

Veliko korist heliografa so spoznali v bojih v Južnozahodni Afriki. Mnogo uporabljajo tudi zastave in rakete, vendar sta telefon in telegraf za sedanjo vojsko najvažnejši iznajdbi. Z nepopisno hitrostjo preleti električna iskra žico, oziroma zrak. Jasno in razločno slišimo pri telefonu izgovorjene besede in svinčnik pri brzojavu nam natančno napiše na papir poročila in povelja. Tako so vojaki v sedanjem času preskrbljeni z vsemi potrebnimi aparati.

Za to določeni vojaški oddelki polagajo žice, čuvajo nad aparati in popravljajo, kar je poškodovanega.

Da je avstrijska armada pri današnji visoki stopinji mehanike in elektrotehnike v vseh rečeh sovražniku kos, ni treba posebej poudarjati.

Ustroj poročevanja na bojnem polju mora biti pa tudi do skrajnosti kos vsem zahtevam,

električnih valov in zraku, četudi niso po žici v medsebojni zvezi. Pokrajine, ki so zasedene od sovražnikov, ne ovirajo nevidnih poslancev. Z lahkoto brzojavljamo



Skrb za ranjence. Zdravljenje otrpnjenih živcev in mišic.



Skrb za ranjence. Zdravljenje otrpnjenih mišic in živcev itd. potom električnega toka. Prvi ranjenec zdravi nogo, drugi levo roko, tretji ramo, četrti desno roko.



Skrb za ranjence. Pregibanje otrpnjenih mišic na roki. Prvi vrti desno roko, drugi in tretji nategujeta mišice na rokah.

jaških oddelkov velike in poročila zelo važna, nam sli in golobi ne zadostujejo. Njihovo nalogo mora prevzeti kolo, avto-

Brezžični brzojav je razmere znatno izboljšal. Najbolj oddaljene čete si lahko med seboj pošiljajo brzojave s pomočjo

ki se nanj stavijo. Od hitrega in pravičnega poročanja zavisi delovanje in uspeh vojske. To smo imeli priliko spoznati v začetku sedanje vojske, pri mobilizaciji in pri odhodu naših vojakov na bojišče.

Sedanja vojska sama nam to izpričuje. Napredki pri brzojavu ravnotako vplivajo na povelja generalov, vojskovodij in drugih častnikov, kakor na povelja desetnikov in poddesetnikov, vplivajo na operacije cele armade ravnotako, kot na delovanje posameznih čet in tudi manjših oddelkov.

ki se obkoljene od sovražnikov. Razume se, da poizkuša sovražnik, kjer le more, s svojimi pripravami presteči in zmešati take brzojave. K sreči imamo pa sredstva, s katerimi se obvarujemo teh nepravil.

Kako važna je posest svetovnega kabla, nam izpričujejo nezaslišane angleške laži v Ameriki, Avstraliji in Južni Afriki. S smelostjo lahko trdimo, da bi v Indiji že davno nastala revolucija, ko bi se tamkaj vedelo, kako težko se Anglija bori, koliko je že izgubila in kako težke udarce je prizadejala turška vlada ošabnemu tiranu. Samo vsled kabla gospodarji Anglež še sedaj v deželi zlata na daljnem vzhodu.

Oglejmo si najprej mnogovrstno uporabo teh pripomočkov od začetka vojske do sedaj. Že pred odločitvijo glede vojske ali miru smo spoznali veliko važnost brzojava. To je bilo takrat, ko so se brzojavke med diplomati tako hitro izmenjavale. Slednjič je kocka padla in vojska je bila napovedana. Tedaj sta bila telefon in brzojav prva, ki sta v najbolj oddaljene kraje monarhije prinesla povelja glede mobilizacije. Onadva sta naznanila napoved vojske armadi in ljudstvu; civilisti so bili vpoklicani pod orožje in vse je bilo pripravljeno za gladek izid mobilizacije. Med mobilizacijo sta telefon in brzojav

srednika med vojaškimi in civilnimi oblastmi. Odhod vojakov na bojišče se ne bi mogel nikdar vršiti tako v redu, ako bi

nje sprejemajo navodila in mu poročajo o uspehih in neuspehih. Z istimi pripomočki ukazuje armadni poveljnik gene-

zvezi z zadnjimi po telefonu. Celo v bitki, na prostem polju je pri ugodnih razmerah možno tako medsebojno občevanje med prvimi in zadnjimi vrstami bojevnikov. Višji poveljniki so na ta način takoj obveščeni o položaju prednjih čet in morejo takoj poseči v bitko. Zavarovani pred sovražnim ognjem morejo po telefonu in brzojavu voditi svoje čete in jim slediti vsak hip.

(Konec prih.)

### Gistnica.

Današnja številka ima na prvi strani slovenski zemljevid laškega bojišča. S takim zemljevidom so veliki stroški, a kljub temu izkuša uredništvo s tem ustreči zahtevi cenjenih naročnikov in upaje, da bodo znali ceniti ta znak velike naklonjenosti, se list tudi v prvi številki drugega letnika svojim prijateljem in znancem toplo, prav toplo priporoča.

### Pozor!

V. skupina razglednic „Vojska v slikah“ je

### pravkar izšla.

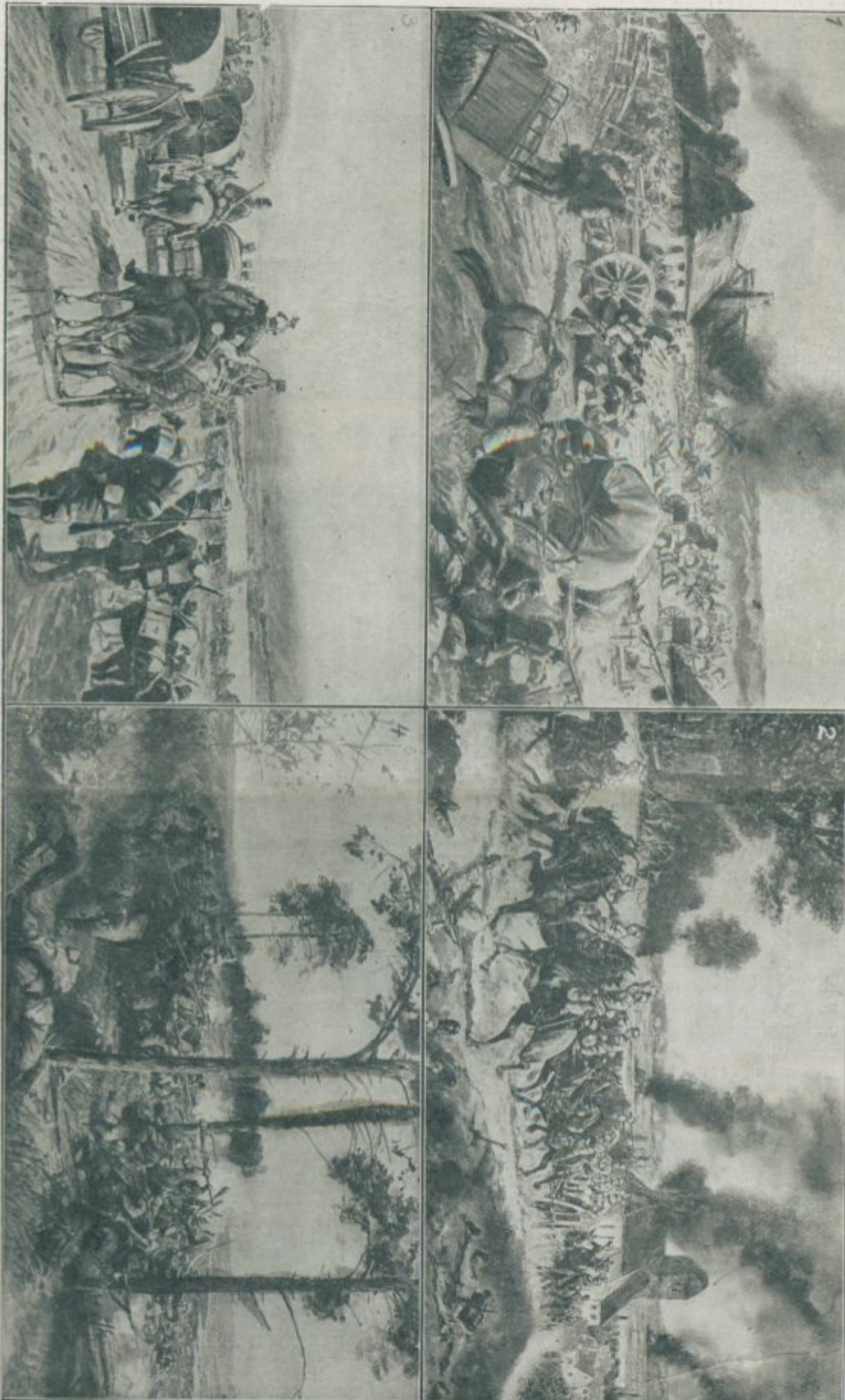
Obsega izredno zanimive, sedanjemu času primerne slike, kakor: »Soči« (4 izvirne slike), »Pri zibelki«, »Tam na laškem griču«, »Eno mašo bom plačala«, »Radecki pa na konj' sedi...«.

Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 posamičnih razglednic, K 6.— za 100 kom.; pri naročitih nad 500 kom. K 5.50, nad 1000 kom. K 5.— za 100 kom., pri naročitih nad 10 skupin 30% popusta. Pošiljalve le po povzetju.

Skupina s 16 komadi (po dve enaki sortirane) K 1.20. Pri skupinah se bomo ozirali le na predplačila.

Razprodaja upravništvo „Ilustriranega Glasnika“.

Del čistega dobička je namenjen goriškim beguncem in slovenskim oslepelim vojakom.



Naše zmagoslavno prodiranje na severnem bojišču. 1. Ljuti boji pred Vlodavo. 2. Zasedovanje ruskih čet pri Kovlu. 3. Prodiranje proti Brest - Litovskemu. 4. Hrabro zadržanje naših čet na besarbski mejl.

ne bil brzojav pri rokah. Ko je bil ob izbruhu vojske ne samo navadni, temuč tudi prekomorski brzojavni promet ustavljen, je prišel brezžični brzojav največ v poštev.

Na bojnem polju samem je predpogoj za uspeh hitro in zanesljivo poročanje. Kako neprecenljive vrednosti je ta naprava, se pokaže takoj v začetku bojevanja, ako n. pr. kavalerija ali aeroplan zapazita glavni stan sovražnikov in o tem svojim četam poročata. Višja armadna poveljstva so po telefonu in brzojavu v prestopni zvezi z vodstvom vojske. Od

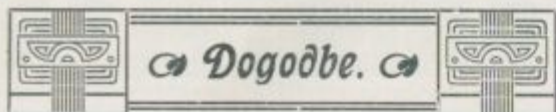
ralom in sprejema na isti način od njih vesti. Generali so zopet v stalni brzojavni ali telefonični zvezi med seboj in svojimi divizijami. One čete, ki jih loči neprodorna ograja, in one, ki so na ladijah, so v zvezi po brezžičnem brzojavu. S pomočjo telefona so poveljniki s posameznimi četami v zvezi, kar je posebno važno pri ofenzivi in defenzivi. Iz zračne višine poroča aeroplan telefoničnim potom uspeh svojega opazovanja.

Vsak opazovalec pri daljnogledu ima svojega telefonista. Prodirajoče čete so v

### Kot spomin na padle junake

je založila „Katoliška tiskarna“ krasne spomenice (diplome) v obliki 40×56 cm. Rizba je urejena tako, da se uvrsti lahko kratko besedilo, kakor tudi mala doprsna slika padlega. Spomenice so originalno delo domačega umetnika in naj bi krasile sleherni slovenski dom padlega junaka. Cena 1 K, po pošti K 1.20.





**Poznajo ga.** V Italiji so delili angleško podporo. Garibaldi je dobil pol milijona lir. Ogorčen se je pritožil in zagrozil: »Če ne dobim več, ostanem raje doma.« — Takoj so mu obljubili Angleži: »V tem slučaju dobite pet milijonov.«

**Na trgu.** Pred mestom so divjali strašni boji. Prebivalstvo se je gromenja topov in pokanju pušk že privadilo. Na trgu se je pa živahno razvijala vsakdanja kupčija s potrebnim živežem.

Sredi kupčijskega vrvenja prileti granata, zapiči se v zemljo in razpoči. Pritisk zraka vrže prodajalke in kupovalke, stare in mlade, v en klopčič in jih pokrije s prstjo. Srečno so se pa rešile, poravnale obleko in lase in pomagale druga drugi.

Prebivalke, privajene bojnemu šumu, porabijo takoj neugodni položaj; toda z blagom je bila druga:

»Kje je moja čebula,« vpije Urška.

»O joj, moja salata,« zastoka Rezka.

»Kje pa moja kole-rapa?« vpraša Polona.

»Tukaj je moja čebula,« pokaže Francka.

»To ni res, to je moja,« povzame Urška.

»Kaj? Tvoja? Ta je moja!«

»Ni res, saj poznam svojo čebulo.«

Res je, nazaj jo daj!«

Tam je tvoja, tam!« reče Urška.

»Kje? A tam? Saj res!« pogleda čebulo ter najde zraven Urškino košaro. »Ni res, to ni moja!«

»Je, je! Tukaj je tvoja čebula, tam pa košara.«

»Lažeš!«

»Nazaj daj!«

Direndaj ne trgu je postajal čimdalje hujši. Urška se je spoprijela za lase s Francko, Polona s Cilko, druge posredujejo in tako se je na trgu razvil pravi boj, Ostri jeziki sekajo neprenehoma, še ostrejši nohti se zapičijo v obraz in lase. Borba za živila je vihrala neprenehoma, dokler se ni prikazal na trgu — organ mestne policije. V imenu postave je zaplenil vsa živila in na trgu je zavlada mir.

**Salomon.** Trije lovski tatovi so bili zasačeni, ko so parali jelena. Gozdar jih je tako presenetil, da so zbežali in pustili puške. Gozdar je vzel puške in je napravil ovadbo na sum.

Zatoženci so se izvijali in trdovratno zanikavali: nihče ni hotel biti kriv, tudi pušk na mizi niso pripoznali za svojo lastnino.

Ker jim ni bilo mogoče ničesar dokazati, je dejal sodnik malomarno: No, vsekakor od vas ni bil nihče in ni mogoče, da bi kdo bil. Prepričan sem o vaši nedolžnosti, kakor sami trdite. Ni mogoče, da bi bil kdo od vas. Zato lahko vsak vzame svojo puško in odide.«

V prvem veselju je vsak zagrabil svojo puško, da bi odšel, a državni pravdnik je bil na podlagi tega drugega mnenja; tički so bili vjeti in pod ključem.

vamo, da je sadje v medu hrana in zdravilo za hudo bolne, se ne bomo obotavljali pripraviti nekaj takega sadu. Z medom se zalije lahko vsaka vrsta sadu; kislato je bolj na mestu od sladkega. Za boleznj pridejo posebno v poštev drnjlje, dren, maline in kopine, grozdčije, kislo grozdje, babčevje (češminje), dobrovitovina, oskurši, kisle višnje, jerebike.

Med mora biti pristen. Na liter medu deni dve žlici vode, kuhaj ga, dokler se za-



»Vreme«. Viktor Emanuel: »Kakšno je vreme, Cadorna?«

Cadorna: »Toča, Veličanstvo!«

Viktor Emanuel: »Jaz nekaj čutim nad glavo . . .«

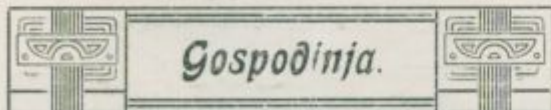
Cadorna: »To je avstrijski aeroplan.«



**Sadje v medu.** V starih rimskih izkopinah so našli prstene posode, ki so bile naložene s sadjem, ki je bilo zalito z medom. Pokrovke loncev so bile zapopane z voskom. To sadje, ki je bilo še užitno in slastno, se je držalo torej toliko stoletij. Gotovo je zalivanje z medom najstarejši način konserviranja sadja. Je tudi najbolj zdravo, enostavno in sigurno. Za naš čas pride seveda jako drago, ali če vpošte-

peni, pene posnemi z novo kuhalnico, pa odstavi med. Lep, zdrav sad naloži v skrbno posušene in pomite posode, deni tudi malo sladke skorje in žbice, pa zalij z mlačnim medom. Med mora pokriti sad. Nato zaveži in pokrij posodo rahloma s pergamentom. Do drugega dne je popil sad nekaj medu, dolij medu, kolikor je treba, vlij na vrh še tri žlice žganja ali ruma, pokrij s pergamentom, vrhu tega naveži v salicilovo kislino namočeno vato, vrhu te zopet pergament in zaveži trdno. Shrani na hladnem in temnem prostoru. Se drži dolgo vrsto let.

Kopine v medu so izvrstno zdravilo za krvotočne ženske; vzamejo ga večkrat po žlici. Ravno ta bolezen jemlje toliko ženā. Kako lahko bi si pomagale z malim trudom in stroški. Drnulje in višnje devaj za grizo v ruski čaj. Kar je drugih jagod in grozdčija na medu, jemlji po žlici za vročino ali vročnico ali osladi vodo z njimi. Dobra jabolka in hruške na medu so okrepljena hrana bolnikom.



**Zelnati cmoki.** Zelnato glavo oberi, operi perje, odcedi pa razreži na tenke rezance. Te rezance peri na maslu do mehkega in pusti ohladiti, nato naredi iz rezancev par jajec, malo kisle smetane, malo muškata in drobtin trdo testo, zakroži iz njega okrogle kepe, pvaljaj jih v moki in skuhaj na slanem kropu. 10 do 15 minut kuhanja zadostuje.

**Ječmenova juha za bolnike.** 1/8 kg ješprenčka kuhaj na močni mesni juhi do mehkega, precedi in zgosti z dvema rumenjakoma, žlička dobrega vina ne škodi.

**Fižolovo stročje na smetani.** Operi mlado stročje in odcedi na situ, v kozi razbeli za oreh masla, na njem pari fižol do mehkega in zalivaj s kropom. Raztepi v 1/7 l kisle smetane dve jajci, žličko krompirjeve moke, kosček sladkorja in prašek muškatovega cvetja. Fižol ne sme plavati, smetana je samo zabela.

**Brusničina žolica.** Oplakni brusnice, pristavi jih in pusti polagoma zavreti; ko so se skrčile, jih stresi na prtič, da se odteka sok v podstavljeno posodo. Na liter vzemi 3/4 kg sladkorja, pristavi sladkor in sok obenem, zavrej in kuhaj polagoma, na tihem ognju,



•Žemličke, to je glavno! Da je le kruhek! Ker so drva presuha, bomo kuhali juho na solncu.

dokler se ne strdi kaplja, ako jo kaneš na cinast krožnik. Ako bi se kuhala žolica pri hudem ognju in predolgo, bi izgubila na barvi in na okusu. Med kuhanjem pobiraj pene.

**Brusnice same na sebi.** Oplakni jagode in odberi, kar je mehkega in prezrelega, in pristavi jih v čistem prstenem loncu, da zavro. Kar je bolj trdih jagod, zavrej posebej na polaganem ognju, vode ni treba k jagodam, pač pa kosček sladke skorje. Ko so se malo skrčile, naloži trde jagode v posode, mehke pretlači in vlij njih sok na jagode v posodi, potrosi s sladkorjem in rumom in zaveži. Se drže vso zimo, pri kuhanju jim dodaj po potrebi sladkorja.

**Krompirjevi svalki s sirom.** Skuhaj kilogram krompirja, olupi in pretlači ga, dokler je vroč. Ko se je ohladil, mu primešaj 20 g

kraškega sira (Schweizerkäse), eno jajce, pest drobtin in toliko ržene moke, da narediš mehko testo in zavaljaj drobne svalke, razbeli v ponvi masti in olja, stavi svalke polagoma vanj in vzemi vun; ko se zarumene, deni jih na gorak krožnik in daj na mizo poleg jabolčne čežane.

**Ogrska krompirjeva juha.** Razreži veliko čebulo, zarumeni jo na žlici masti in poštopaj malo s papriko, potem deni v mast kosčke mesa, bodisi govejega ali svinjskega, naj se pari počasi; dodaj strok česna, žlico kisa, malo kumine in majorana. Ko je vse lepo rumeno, poštopaj z moko, zalij z juho ali z vodo, na kateri se je kuhala paradižnik, par gob, malo graha in peteršilja, potem nareži na juho surovega krompirja v kockah in skuhaj.

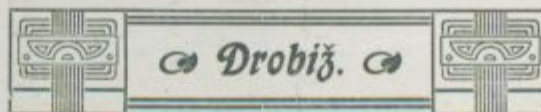
**Paradiž na olju.** Razbeli žlico olja, razreži vanj štiri paradižnike, malo peteršilja in česna in pari. Paradižnik se ne olup, seme ostane v njem. To je okusna in zdrava jed pri polenti.

**Šalotkin kis.** V steklenko širokega grla naloži šest do osem olupljenih in razrezanih šalotk, zalij z litrom vinskega kisa, zamaši in postavi za štiri tedne na hladen kraj, potem odlij kis. Tak kis nadomestuje čebulo na solati in v drugih jedeh.

**Sagova vinska juha.** Operi osminko dobrega sago z mrzlo vodo in pristavi na 3/4 l kropa. Pri kuhanju poboljšaj s kosčekom sladkorja, sladke skorje in listkom žajbelja. Ko se je zgostilo, zalij s 1/2 l belega ali rdečega vina, prevrej in daj na mizo.

**Jabolčni mus s krompirjem.** Jabolka olupi, iztrebi peške in pari na maslu. Posebej kuhaj ravno toliko dobrega krompirja; ko je oboje mehko, stlači vsako zase in zmešaj vkup, zalij po potrebi z vročim mlekom in polij z makom in zarumenjenim kruhom.

**Kumare in koštrun.** Olupi mlade kumare, razreži na podolgovate kose, posoli in polij malo s sadnim kisom in prevrej. Nato jih stresi na sito, da se odcedijo. Razbeli malo masla ali olja, razreži vanj par paradižnikov, stresi kumare noter, pari en čas, potem opravi z moko, dodaj strok česna in zalij z juho ali z vodo. Ako si zabelila z maslom, vtepi še par žlic smetane, deni pečene kose koštruna v kumare, da se napije malo soka in gotovo je in dobro.



**Muha na bojnem polju.** Velika nadloga vojakom so muhe, v prvi vrsti navadna hišna muha, potem zapljunkarica in mrtvaška muha, mrhojeda in mesarska muha. Navadna muha sledi vojakom v vsak zaprt ali pokrit prostor, druge so povsod, kjer diši po mesu in po krvi; navadna muha se koti po smetiščih, straniščih in gnojiščih, druge odlagajo svoja jajca ali žive ličinke v živo ali v mrtvo meso, se zaplode torej posebno ob jarkih, kadar ni mogoče takoj ali ne dovolj globoko zakopati mrtvih vojakov in obvezati živih. Te muhe so torej za vojake in nevojake strašna nevarnost, ker prenašajo strup od mrtvega na živega in okužujejo rane. Vse vojskujoče države so ukrenile, kar je bilo potrebno, oziroma mogoče, zoper nevarnost razširjanja kužnih bolezni. V seji pariške akademije znanosti majnika meseca so se posvetovali o najboljšem načinu razkuženja in član Roubard je predlagal: Kanali, ki odvajajo greznico, naj se polijejo večkrat s katranovim oljem in železnim vitriolom, na vsaka 2 kilograma je treba 2/5 kilograma vitrijola, 500 g katranovega olja in 10 l vode. Tak poliv bi zamoril zalego, vzela smrad in odpodila muhe. Ni pa tak poliv za smetišča in gnojišča, ker bi škodoval rast-

linam. Roubard je svetoval, da bi polili gnoj takoj, ko pride iz hleva, z železnim vitriolom. Koncem julija in koncem avgusta pa naj bi polili gnojišča in smetišča s petprocentno krezolovo raztopino, in sicer s 15 l raztopino na kubični meter, in po vseh selih naenkrat. — Da se ubranijo mrhojed in drugih mrliskih muh, naj bi razkužili trupla s katranovim oljem. Dognali so, da se niso dotaknile muhe presnega mesa, ki je ležalo dvajset dni zunaj, a je bilo pokropljeno s katranovim oljem. Drugi komad mesa, ki je pokropljen z desetprocentnim formalinom ali z apnenico, je bil v 24 urah črviv. Za trupla, ki jih ni mogoče zakopati, je dobra pomoč proti muham železni sulfat. Ako se potrosi truplo s stolčeno soljo ali zmoči z desetprocentno raztopino,



•Ali nisi vojak?•

•Ne, imam srečo; slep sem!•

postane meso trdo, kakor ustrojeno, se ne skvari in izgubi mrtvaški duh. Dvajsetprocentna solna raztopina zamori mušjo zalego v treh urah.

**Ljudska prehrana.** Splošna draginja strašno pritiska na revne sloje. Čim dalje bolj primanjkuje mesa. Zato bi se morali tem bolj ceniti kunci, katerih meso bi lahko tvorilo važno prehrano ljudstva. Premalo znana je prednost tega mesa, zato se pri nas še vedno podcenjuje. Po kemični analizi sestoji namreč iz 75% vode in 25% snovi, medtem ko ima kurje torej, da zaostaje kunčev meso le neznatno za najboljšim mesom. Domači zajec se prav lahko izreja, ker se mu ceno poklada in rabi le malo prostora, majhne žrtve na času, delu in denarju. Živali se zelo hitro razmnožujejo. Ena zajklja vrže v enem letu 40—50 mladičev. Zarod ene zajklje pa se pomnoži na 2500 zajcev v enem letu. Neverjetno, pa resnično!

### Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela  
Krajevni znaki za „Orle“,  
kokarde in pentlje z napisi  
za društva se izgotavljajo  
v najkrajšem času  
po zmernih cenah.



Katoliška tiskarna  
II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.  
Odgovorni urednik Josip Klovar.